

Briuselis, 2013 06 26
COM(2013) 460 final

2013/0229 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Bendrosios aplinkybės

Daugelis Europoje gyvenančių romų kasdieniame gyvenime nuolat susiduria su neigiamu išankstiniu nusistatymu, netolerancija, diskriminacija ir socialine atskirtimi. Jie tiesiog nustumiami į visuomenės užribį ir dažnai gyvena itin prastomis socialinėmis bei ekonominėmis sąlygomis. Vidutiniškai tik kas antras romų vaikas lanko vaikų darželį, dauguma romų, įgiję privalomąjį išsilavinimą, mokslų nebetęsia (vidurinį išsilavinimą įgyja vos 15 proc. romų jaunuolių), darbą turi vidutiniškai mažiau nei vienas iš trijų romų, 20 proc. jų neapsidraudę sveikatos draudimu ir 90 proc. gyvena žemiau skurdo ribos¹. Tokia padėtis neleidžia užtikrinti socialinės sanglaudos ir tvarios žmogaus raidos, trukdo plėtoti konkurenciją ir sukuria papildomų sąnaudų visai visuomenei. Be to, romų diskriminavimas yra nesuderinamas su vertybėmis, kuriomis grindžiama ES. Problemos esmė – glaudus romų patiriamos diskriminacijos ir socialinės atskirties tarpusavio ryšys.

Politinės aplinkybės

2011 m. balandžio 5 d. Komisija priėmė komunikatą „ES romų integracijos nacionalinių strategijų planas iki 2020 m.“². Europos Vadovų Taryba jį patvirtino 2011 m. birželio mėn. Šiuo planu, ES siekia iš esmės pagerinti romų padėtį.

Juo Europos Komisija nori užtikrinti, kad valstybės narės imtųsi veiksmingų priemonių romams integruoti ir ryžtingai siektų keturių prioritetinių sričių – švietimo, užimtumo, sveikatos priežiūros ir aprūpinimo būstu – tikslų.

ES romų integracijos nacionalinių strategijų plane nurodyta, kad Europos Komisija turi kasmet teikti ataskaitas apie valstybių narių padarytą pažangą. 2012 m. Komisija pirmą kartą įvertino valstybių narių pateiktas nacionalines strategijas ir priėmė bendrąsias išvadas (komunikatas COM(2012) 226 *final*) ir konkrečias pastabas dėl kiekvienos valstybės narės strategijos pranašumų bei trūkumų (darbinis dokumentas (SWD(2012) 133 *final*)).

Praėjus dar vieneriems metams, Europos Komisijos ataskaitoje itin daug dėmesio skiriama valstybių narių pažangai užtikrinant, kad būtų sudarytos visos būtinos išankstinės sąlygos, leisiančios sėkmingai vykdyti nacionalines strategijas. Tarp šių išankstinių sąlygų pabrėžtinose ir pastangos įtraukti regionų ir vietos valdžios institucijas, glaudžiai bendradarbiauti su pilietine visuomene, stebėti ir vertinti strateginių priemonių įgyvendinimą, be kita ko, stiprinti nacionalinių romų informacijos centrų vaidmenį, skirti reikiamą finansavimą, dar aktyviau kovoti su romų diskriminacija ir integruoti šias priemones į kitas politikos sritis. Vertindama Europos Komisija atsižvelgė į pilietinės visuomenės atstovų ir kitų suinteresuotųjų šalių pateiktas pastabas.

Remiantis šios ataskaitos ir Komisijos 2012 m. pažangos ataskaitos išvadomis³, buvo parengtas pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos. Pasiūlymo tikslas – paspartinti pažangą, valstybių narių dėmesį sutelkiant į tam tikras konkrečias priemones, kurių būtina imtis, norint veiksmingiau įgyvendinti jų parengtas strategijas.

Pasiūlymo tikslas

¹ „The Situation of Roma in 11 Member States. Survey Results at a Glance“ („Romų padėtis 11 valstybių narių. Trumpa apžvalga“), Pagrindinių teisių agentūra ir Jungtinių Tautų vystymo programa, 2012 m.

² COM(2011) 173 galutinis.

³ COM(2012) 226 galutinis.

Siūloma Tarybos rekomendacija grindžiama 2011 m. ir 2012 m. Komisijos komunikatais⁴ ir 2011 m. Tarybos išvadamis dėl romų įtraukties⁵. Šioje rekomendacijoje atsižvelgiama į konkrečios valstybės narės romų bendruomenių dydį ir padėtį bei patiriamus sunkumus ir siekiama padėti valstybėms narėms padidinti jų taikomų romų integravimo priemonių veiksmingumą ir geriau įgyvendinti nacionalines romų integravimo strategijas ar politikos priemones, kuriomis gerinama romų padėtis. Šis pasiūlymas – teisiškai neįpareigojantis dokumentas – puikiai papildo ES planą ir padeda valstybėms narėms įvykdyti įsipareigojimus. Rekomendacijoje aptariami tokie aspektai kaip:

- **konkretūs tiksliniai gerąja patirtimi grindžiami veiksmai romų integracijai didinti**, visapusiškai laikantis subsidiarumo principo ir nedubliuojant esamų ES teisės aktų. Tai pasakytina apie švietimą, užimtumą, sveikatą ir būstą;
- **vardinamieji horizontalieji klausimai, kuriuos būtina spręsti norint praktiškai įgyvendinti romų integravimo politiką ir užtikrinti jos tvarumą**. Visų pirma tai kova su diskriminacija ir stereotipais; vaikų ir moterų apsauga; socialinių investicijų skatinimas; informacijos apie romų padėtį rinkimas, kad būtų galima stebėti politikos poveikį; nacionalinių įsipareigojimų pavertimas vietos lygmens veiksmais; organizacijų, propaguojančių vienodą požiūrį į romus, veiklos rėmimas; nacionalinių romų informacijos centrų išteklių ir pajėgumų didinimas ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo plėtotė;
- **bendrieji skaidraus ir tinkamo lėšų (ne tik ES, bet ir nacionalinių ar vietos) paskirstymo principai**. Bendrosios rekomendacijos dėl ES finansavimo yra grindžiamos esamo programavimo laikotarpio patirtimi ir siūlomo reglamento dėl bendrųjų Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo, Sanglaudos fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nuostatų reikalavimais.

Nors už romų integraciją pirmiausia atsako nacionalinės valdžios institucijos, tebelieka daug spęstinių problemų – socialinė ir ekonominė romų integracija yra dvikryptis procesas, kuriame būtina pakeisti tiek daugumos žmonių, tiek romų bendruomenių narių požiūrį.

Suderinamumas su kitomis Europos Sąjungos politikos sritimis ir tikslais

Remiantis ES sutarties 2 straipsnio nuostatomis, lygybė yra viena iš pamatinių Europos Sąjungos vertybių ir esminių tikslų.

Be to, ES sutarties 3 straipsnyje įtvirtinta nuostata dėl kovos su socialine atskirtimi bei diskriminacija ir nurodyta, kad tai yra vienas iš Europos Sąjungos tikslų.

Pagal SESV 8 straipsnį visoje savo veikloje Sąjunga siekia pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas ir skatinti jų lygybę. SESV 10 straipsnyje teigiama, kad „nustatydamą ir įgyvendindama savo politikos kryptis ir veiksmus Sąjunga siekia kovoti su bet kokia diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos“.

Galiausiai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsniu draudžiama bet kokio pobūdžio diskriminacija, įskaitant diskriminaciją dėl rasinės arba etninės kilmės.

⁴ Komunikatas „ES romų integracijos nacionalinių strategijų planas iki 2020 m.“ (COM(2011) 173); komunikatas „Romų integracijos nacionalinės strategijos: ES plano vykdymo pradžia“ (COM(2012) 226).

⁵ 2011 m. gegužės 19 d. Tarybos išvados dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano.

Pasiūlymas dera su antrinės teisės aktais, kuriais reglamentuojama kova su diskriminacija, nes jis papildo dabartinę teisyną. Tarybos direktyvoje 2000/43/EB nustatytas vienodo elgesio su visais žmonėmis principas, neatsižvelgiant į jų rasinę arba etninę kilmę, ir įtvirtinama teisiškai įpareigojanti sistema, kuria Europos Sąjungoje draudžiama diskriminacija dėl rasinės ar etninės kilmės užimtumo, mokymo, švietimo, socialinės apsaugos (įskaitant socialinį draudimą ir sveikatos priežiūrą), socialinių lengvatų, galimybės gauti visuomenei prieinamas prekes ir paslaugas (įskaitant aprūpinimą būstu) srityse. Minėtoje direktyvoje draudžiama tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas ir nurodymas diskriminuoti. Visos ES valstybės narės šios direktyvos nuostatas jau perkėlė į nacionalinę teisę. Europos Komisija užtikrina, kad ši direktyva būtų tinkamai įgyvendinta, ir ketina 2013 m. paskelbti jos įgyvendinimo ataskaitą.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS REZULTATAI

Šis pasiūlymas grindžiamas valstybių narių⁶ grupės, suburtos 2012 m. ir susijusios su nacionalinių romų informacijos centrų tinklu, dviejų posėdžių darbo rezultatais. Per šiuos 2012 m. lapkričio 7–8 ir gruodžio 6–7 d. vykusius posėdžius, dalyvavimas kuriuose buvo savanoriškas, vyko vaisingos valstybių narių diskusijos įvairiais romų įtraukčiai užtikrinti svarbiais klausimais.

ES plane nustatyta, kad iki 2011 m. pabaigos valstybės narės turi pateikti ES romų integracijos nacionalines strategijas. Šiuos įsipareigojimus įvykdė visos valstybės narės; jų pateiktos nacionalinės romų integracijos strategijos buvo paskelbtos Komisijos interneto svetainėje, kad su jomis galėtų susipažinti visi piliečiai. Komisija gavo įvairių suinteresuotųjų šalių, įskaitant pilietinės visuomenės atstovus, nuomones dėl pačių strategijų, o kiek vėliau ir dėl jų įgyvendinimo pažangos⁷. 2013 m. gegužės 15 d. vyko Komisijos narių ir pilietinės visuomenės atstovų dialogas.

Be to, vyko reguliarūs susitikimai su Europos Sąjungos romų organizacijų atstovais⁸, kuriuose diskutuota apie sunkumus ir svarbiausius uždavinius, kuriuos būtina spręsti visais lygmenimis, norint toliau didinti romų įtrauktį.

Atsižvelgdama į tai, kad buvo gauta itin daug pastabų bei nuomonių šiais klausimais, Europos Komisija nusprendė, kad tolesnės viešos konsultacijos, susijusios su šia rekomendacija, nebereikalingos.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

Teisinis pagrindas

⁶ Šios šalys yra Belgija, Bulgarija, Čekija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Vengrija, Italija, Rumunija, Slovakija, Ispanija, Švedija ir Jungtinė Karalystė.

⁷ Tai, be kita ko, planų įgyvendinimo ataskaitos, kurias parengė šešiose valstybėse narėse (Bulgarijoje, Čekijoje, Vengrijoje, Rumunijoje, Slovakijoje, Ispanijoje) ir dviejose plėtros šalyse (Albanijoje, buvusiojoje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje) Romų įtraukties dešimtmečio sekretoriato fondo įsteigtos pilietinės visuomenės koalicijos, nepriklausomų socialinės įtraukties ekspertų tinklo ataskaitos (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1025&langId=en>), Europos romų informacijos biuro ataskaita, „Discrimination against Roma in the EU in 2012“, „Eurocities“ ir „Eurodiaconia“ rašytinės pastabos ir romų studijų tinklo mokslinių tyrimų darbai (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/).

⁸ Šioms organizacijoms atstovavo Europos romų politikos koalicija (ERPK). Tarp susitikimuose dalyvavusių ERPK narių buvo Europos romų informacijos biuro (ERIB), Atviros visuomenės fondo (AVF), Europos tinklo prieš rasizmą (angl. ENAR), Europos romų liaudies organizacijos (angl. ERGO) ir organizacijos „Amnesty International“ (angl. AI) atstovai.

Siūlomos Tarybos rekomendacijos turinys turi būti susietas su ES Sutarčių politinėmis nuostatomis. Be to, ši sąsaja yra būtina, norint apibrėžti teisės akto priėmimo taisykles (tai yra, ar teisės aktas turi būti priimtas vienbalsiai ar kvalifikuota balsų dauguma).

Remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, pasirenkant teisinį pagrindą, privalu remtis nešališkais kriterijais, kuriuos galima įvertinti teisiškai, ypač tuo atveju, kai kalbama apie konkrečios priemonės tikslą ir turinį⁹.

SESV 292 straipsnyje nustatyta Tarybos kompetencija priimti rekomendacijas. Jo tekstas yra toks:

„Rekomendacijas priima Taryba. Visais atvejais, kai Sutartyse numatyta, kad ji priima aktus remdamasi Komisijos pasiūlymu, ji sprendžia remdamasi Komisijos pasiūlymu. Tose srityse, kuriose Sąjungos aktui priimti reikalingas vieningumas, ji sprendžia vieningai. Rekomendacijas priima Komisija, o konkrečiais Sutartyse numatytais atvejais – ir Europos centrinis bankas.“

ES teisė imtis kovos su diskriminacija priemonių, ypač tais atvejais, kai piliečiai diskriminuojami dėl rasinės arba etninės kilmės, įtvirtinta SESV 19 straipsnio 1 dalyje. Ši nuostata yra teisinis pagrindas, leidžiantis imtis visų įpareigojančių ir neįpareigojančių priemonių, padedančių kovoti su diskriminuojamais veiksmais ir veika. Jo tekstas yra toks:

„1. Nepažeisdama kitų Sutarčių nuostatų ir neviršydama Sąjungai jomis suteiktų įgaliojimų, Taryba spręsdama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir Europos Parlamentui pritarus, gali vieningai imtis atitinkamų veiksmų, siekdama kovoti su diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.“

Taigi SESV 292 straipsnį derėtų sieti su deramu teisiniu pasiūlymo pagrindu, tai yra SESV 19 straipsnio 1 dalies nuostatomis.

Subsidiarumo ir proporcingumo principai

Remiantis **subsidiarumo principu**, ES ima veikti tik tada ir tik tokiu mastu, kai valstybės narės negali vienos tinkamai įgyvendinti pasiūlymo tikslą (būtinumas), o dėl numatomo veiksmo masto arba poveikio šie tikslai gali būti veiksmingiau įgyvendinti Sąjungos lygmeniu (ES pridėtinė vertė).

Kai kurių valstybių narių įgyvendinamų priemonių mastas ir veiksmingumas itin skiriasi, be to, nemažai valstybių narių iš viso nesiėmė jokių konkrečių romų įtraukties didinimo veiksmų. 2013 m. Komisijos pateiktos Romų integracijos nacionalinių strategijų įgyvendinimo pažangos ataskaitos išvadose¹⁰ teigiama, kad nors valstybės narės turėjo teisinę galimybę veikti ir spręsti romų integracijos problemą, ligšiolinės priemonės nebuvo itin veiksmingos. Kadangi valstybės narės nesilaiko vienodo požiūrio į romų integracijos klausimą, skirtumai tarp valstybių narių vis didėja.

Valstybių narių lygmeniu priimtose taisyklėse yra padrikos ir nevienodos, todėl padėtis nuolat blogėja ir valstybės narės nuolat susiduria su naujomis praktinėmis problemomis. Visa Europos Sąjunga, kurioje užtikrinamas laisvas piliečių judėjimas, negalės veiksmingai įveikti romų integracijos sunkumų, jeigu valstybės narės nekoordinuos savo veiksmų. Susiklosčius

⁹ Pavyzdžiui, žr. 1996 m. kovo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo Nr. C-271/94 (Parlamentas prieš Tarybą) 14 dalį.

¹⁰ Ši ataskaita grindžiama valstybių narių ir kelių svarbių suinteresuotųjų šalių pateikta informacija bei išvadomis.

tokiai padėčiai, tose valstybėse narėse, kuriose palankių sąlygų neturintiems piliečiams bus sudarytos geresnės gyvenimo sąlygos ir taikomos veiksmingesnės socialinės įtraukties priemonės, romų migrantų gali gerokai padaugėti.

Taigi šiuo pasiūlymu siekiama papildyti dabartinius atitinkamų sričių (pavyzdžiui, laisvo darbuotojų judėjimo pagal Direktyvą 2004/38/EB, kovos su rasine diskriminacija pagal Direktyvą 2000/43/EB) ES veiksmus ir pasiekti geresnių rezultatų geriau koordinuojant priemones, kurias turėtų įgyvendinti valstybės narės.

Valstybės narės pačios negali tinkamai pasiekti rekomenduojamos veiklos tikslų, todėl juos derėtų įgyvendinti imantis koordinuotų ES lygmens veiksmų, o ne vykdant nacionalines itin skirtingo masto, užmojų ir veiksmingumo iniciatyvas.

Pagal proporcingumo principą Europos Sąjungos veiksmų turinys ir forma neviršija to, kas būtina siekiant Sutarčių tikslų. Kaip rodo patirtis, nors per kelerius praėjusius metus buvo pasiekta tam tikros pažangos ir valstybėse narėse, ir ES lygmeniu, kasdieniame daugelio romų gyvenime mažai kas tepasikeitė. Komisijos duomenimis, kol kas neįgyvendintos veiksmingos ir proporcingos priemonės, leidžiančios įveikti socialines ir ekonomines daugelio ES romų problemas.

Remiantis **proporcingumo principu**, šiame teisiškai neprivalomame pasiūlyme tik nustatomi bendri tikslai ir rekomenduojama imtis konkrečių priemonių, įskaitant vadinamąsias pozityvias priemones, kaip nustatyta Direktyvos 2000/43/EB 5 straipsnyje, kuriomis užkertamas kelias konkrečios rasinės ar etninės kilmės asmenų grupės žalai arba už ją atlyginama, laikantis sąlygų, nustatytų pagal ETT praktiką diskriminacijos dėl lyties srityje¹¹. Tai suteiks valstybėms narėms nemažai laisvės pačioms nuspręsti, kaip šiuos bendruosius tikslus geriausia pasiekti nacionaliniu lygmeniu, atsižvelgiant į nacionalines, regionines arba vietos aplinkybes.

Pasiūlymu nesikišama į valstybių narių kompetenciją spręsti palankių gyvenimo sąlygų neturinčių bendruomenių, pavyzdžiui, romų, socialinės įtraukties problemą, be to, nenustatyta jokių griežtų prievolių. Valstybėms narėms tiesiog pasiūloma keletas galimybių ir leidžiama pačioms apsispręsti dėl tinkamiausių būdų užsibrėžtiems tikslams pasiekti.

Pasirinkta priemonė

Teisiškai neįpareigojanti priemonė pasirinkta siekiant pateikti valstybėms narėms praktines gaires, padėsiančias spręsti romų socialinės įtraukties problemas, nenustatant griežtų privalomų taisyklių.

Tarybos rekomendacija siekiama sustiprinti dabartinius politinius valstybių narių įsipareigojimus ir drauge užtikrinti nuoseklius minimalius standartus, pagal kuriuos Europos Sąjungoje būtų įgyvendinamos veiksmingos nacionalinės romų integracijos strategijos. Taip pat stiprinamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas ir drauge valstybėms narėms paliekama pakankamos laisvės pasirinkti tinkamą formą ir būdą.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šis pasiūlymas neturės jokio poveikio ES biudžetui.

¹¹ Žr. bylą C-409/95 *Marschall* [1997] ECR I-6363, 35 dalį. Taip pat žr. C-450/93 *Kalanke* [1995] ECR I-3051, 22–24 dalis, bylą C-158/97 *Badeck* [2000] ECR I-1875 ir bylą C-407/98 *Abrahamsson* [2000] ECR I-5539.

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 19 straipsnio 1 dalį ir 292 straipsnį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) ES sutarties 2 ir 3 straipsniuose nustatyta, kad teisė į lygybę, kova su socialine atskirtimi ir diskriminacija yra svarbios ES vertybės ir uždaviniai;
- (2) SESV 10 straipsnyje teigiama, kad „nustatydamą ir įgyvendindamą savo politikos kryptis ir veiksmus Sąjunga siekia kovoti su bet kokia diskriminacija dėl <...> rasinės arba etninės kilmės <...>“;
- (3) SESV 19 straipsnio 1 dalimi leidžiama imtis priemonių, padedančių kovoti su diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos;
- (4) Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ES ir valstybių narių institucijos, organizacijos, agentūros bei biurai, įgyvendindami ES teisę, draudžia bet kokią diskriminaciją ypač dėl rasės, odos spalvos, etninės ar rasinės kilmės arba priklausymo tautinei mažumai, ir privalo taikyti šį principą, remdamiesi turimais įgaliojimais;
- (5) Tarybos direktyvoje 2000/43/EB¹² nustatyta teisiškai privaloma sistema, pagal kurią visoje Europos Sąjungoje draudžiama diskriminacija dėl rasinės ar etninės kilmės užimtumo, švietimo ir socialinės apsaugos (įskaitant socialinį draudimą ir sveikatos priežiūrą) srityse, taip pat užtikrinant socialines lengvatas ir galimybę gauti visuomenei prieinamas prekes ir paslaugas (įskaitant aprūpinimą būstu);
- (6) terminas „romai“, panašiai kaip kituose Europos Parlamento ir Europos Vadovų Tarybos politiniuose dokumentuose, vartojamas kaip gimininis terminas, žymintis sąvoką, aprėpiančią daugumą panašių kultūrinių požymių žmonių grupes, kaip antai: sinti, „klajoklius“, kalé, *gens du voyage* ir pan. – nesvarbu, ar ne¹³.
- (7) daugelis ES romų gyvena blogesnėmis socialinėmis ir ekonominėmis sąlygomis negu kiti piliečiai, be to, jie turi mažiau galimybių pasinaudoti bendrosiomis socialinės įtraukties priemonėmis, palyginti su kitais palankių sąlygų neturinčiais gyventojais. Todėl jiems reikalingos papildomos, didesnių užmojų socialinės įtraukties priemonės, pritaikytos prie jų padėties ir poreikių. Romai itin dažnai susiduria su diskriminacija,

¹² OL L 180, 2000 7 19, p. 22.

¹³ SEC(2010) 400.

socialine atskirtimi ir dideliu skurdu, todėl jie yra laikomi pažeidžiama gyventojų grupe ir jiems labiau gresia tapti prekybos žmonėmis aukomis;

- (8) ypač pažeidžiami yra trečiųjų šalių piliečiai romai, teisėtai gyvenantys valstybėse narėse – jie gyvena tomis pačiomis vargingomis sąlygomis, kaip ir daugelis ES piliečių romų, bet kartu susiduria su visais sunkumais, kuriuos paprastai patiria į ES iš kitų šalių atvykę migrantai;
- (9) atsižvelgiant į laisvo judėjimo ir judumo ES viduje kontekstą, būtina ne tik sudaryti romams sąlygas visapusiškai naudotis laisvo judėjimo teise, bet ir gerinti jų gyvenimo sąlygas bei ekonominę ir socialinę integraciją kilmės ar gyvenamosios vietos valstybėje narėje;
- (10) Europos Parlamentas 2010 m. rugsėjo 9 d. rezoliucijoje dėl romų padėties Europoje ir 2011 m. kovo 9 d. rezoliucijoje dėl ES romų įtraukties strategijos paragino Komisiją ir valstybes nares sutelkti visas ES strategijas ir priemones, kad būtų užtikrinta socialinė ir ekonominė romų įtrauktis;
- (11) 2011 m. Komisijos komunikate „ES romų integracijos nacionalinių strategijų planas“¹⁴ valstybės narė ragintos įdiegti arba toliau plėtoti visapusišką požiūrį į romų integraciją ir patvirtinti bendrus švietimo, užimtumo, sveikatos priežiūros ir aprūpinimo būstu tikslus, siekiant paspartinti romų integraciją;
- (12) 2011 m. gegužės 19 d. Taryba priėmė išvadą¹⁵ dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano, kuriame valstybės narės išreiškė įsipareigojimą siekti pažangos romų socialinės ir ekonominės įtraukties srityje;
- (13) 2011 m. birželio 23–24 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose raginta skubiai įgyvendinti 2011 m. gegužės 19 d. Tarybos išvadą dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano iki 2020 m., visų pirma kiek tai susiję su valstybių narių nacionalinių romų įtraukties strategijų ar integruotų politikos priemonių, kuriomis siekiama pagerinti romų padėtį, rengimu, atnaujinimu ir plėtote;
- (14) Komisijos 2012 m. komunikate „Romų integracijos nacionalinės strategijos: ES plano vykdymo pradžia“¹⁶ ir prie jo pridedamame Komisijos tarnybų darbiname dokumente¹⁷ pateikti pirmojo visų nacionalinių romų integracijos strategijų vertinimo rezultatai, o valstybės narės paragintos užtikrinti pokyčius, kad būtų daroma pažanga;
- (15) Komisija aktyviau plėtojo dialogą su valstybėmis narėmis romų integracijos klausimais, visų pirma 2012 m. spalio mėn. įsteigdama nacionalinių romų integracijos informacijos centrų tinklą, kad būtų galima diskutuoti, kaip spręsti nustatytas problemas. 2012 m. lapkričio ir gruodžio mėn. nacionalinių romų integracijos informacijos centrų atstovai toliau diskutavo romų integravimo priemonių veiksmingumo didinimo klausimais ir pateikė ataskaitą visam tinklui;
- (16) 2013 m. Komunikate dėl pažangos įgyvendinant romų integracijos nacionalines strategijas Komisija pabrėžė būtinybę imtis tolesnių veiksmų, kad būtų sudarytos būtinos sąlygos sėkmingai įgyvendinti priemones, kuriomis būtų nedelsiant paspartinta romų integracija;

¹⁴ COM(2011) 173 galutinis.

¹⁵ Tarybos išvados dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano iki 2020 m., 2011 m. gegužės 19 d. Tarybos dokumentas Nr. 106665/11.

¹⁶ COM(2012) 226 galutinis.

¹⁷ SWD(2012) 133 galutinis.

- (17) Strategija „Europa 2020“ suteikta nauja paskata mažinti skurdą ir socialinę atskirtį: nustatytas bendras visai Europai uždavinys sumažinti gyventojų, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, skaičių, sumažinti procentinę mokyklos nebaigiančių asmenų dalį, pagerinti gyventojų išsilavinimą ir padidinti jų užimtumą. ES ir valstybėms narėms bendromis jėgomis siekiant šių tikslų, itin svarbus yra ir romų įtraukties klausimas; pagal Europos semestrą įtvirtintu dabartiniu valdymu skatinama įgyvendinti konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, o Socialinių investicijų teisės aktų rinkinyje¹⁸ valstybėms narėms pateikta daugiau rekomendacijų, kaip užtikrinti įtraukų augimą;
- (18) atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas aplinkybes ir nustatytus trūkumus, laikantis subsidiarumo principo ir pripažįstant, kad už romų įtrauktį pirmiausia atsako pačios valstybės narės, būtina gerinti romų integracijos priemonių veiksmingumą;
- (19) šios rekomendacijos tikslas – remiantis Komisijos komunikatuose, Europos Parlamento rezoliucijose ir Tarybos išvadose dėl romų įtraukties pateiktomis rekomendacijomis, papildyti esamus ES teisės aktus, kuriais reglamentuojamos kovos su diskriminacija priemonės, ir padėti veiksmingiau įgyvendinti ir vykdyti šiuos teisės aktus;
- (20) į šią rekomendaciją neatsižvelgiama į skirtingą traktavimą dėl pilietybės, be to, ji nepažeidžia nuostatų bei sąlygų, susijusių su teisiniu romų statusu pagal nacionalinius ar ES teisės aktus arba su teisiniu šio statuso poveikiu;
- (21) 2011 m. Komisijos pateiktame Reglamento dėl bendrųjų nuostatų¹⁹ projekte valstybėms narėms siūloma laikytis integracinio požiūrio tenkinant konkrečias skurdžiausių geografinių regionų, arba tikslinių gyventojų grupių, kurioms gresia diskriminacija ar atskirtis, reikmes daugiausia dėmesio skiriant labiausiai į visuomenės užribį nustumtoms bendruomenėms, Papildant Europos struktūrinių ir investicinių fondų lėšas, Europos socialinio fondo reglamento projekte²⁰ pasiūlytas 2014–2020 m. programavimo laikotarpio investicijų prioritetas – integruoti atskirtį patiriančias bendruomenes, pavyzdžiui, romus,

REKOMENDUOJA:

1. TIKSLAS

- 1.1. Šia rekomendacija siekiama padėti valstybėms narėms padidinti jų taikomų romų integravimo priemonių veiksmingumą ir geriau įgyvendinti nacionalines romų integravimo strategijas ar politikos priemones, kuriomis gerinama romų padėtis.

2. ESMINIAI POLITINIAI KLAUSIMAI

¹⁸ Komunikatas „Socialinės investicijos į augimą ir socialinę sanglaudą, visų pirma naudojant 2014–2020 m. Europos socialinio fondo lėšas“ (COM(2013) 83 *final*).

¹⁹ Siūlomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (COM(2011) 615).

²⁰ Siūlomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl Europos socialinio fondo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1081/2006 (COM(2011) 607).

Tikslinės politikos priemonės

- 2.1. Siekdamos praktiškai užtikrinti visapusišką lygybę, valstybės narės turėtų imtis tikslinių priemonių, kad užtikrintų vienodą požiūrį ir pagarbą pagrindinėms teisėms, įskaitant vienodas romų galimybes įgyti išsilavinimą, įsidarbinti, naudotis sveikatos priežiūros, aprūpinimo būstu ir komunalinėmis paslaugomis. Tai, be kita ko, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje nustatytas sąlygas atitinkančios specifinės priemonės, kuriomis užkertamas kelias žalai, susijusiai būtent su rasine ar etnine kilme, arba už ją atlyginama.
- 2.2. Priimamos priemonės turėtų būti grindžiamos socialiniais bei ekonominiais arba geografiniais rodikliais, kaip antai ilgalaikis nedarbas ir menkas išsilavinimas arba nepalankioje padėtyje esantys ir (arba) izoliuoti rajonai.

Galimybė įgyti išsilavinimą

- 2.3. Valstybės narės turėtų imtis konkrečių priemonių, siekdamos užtikrinti vienodą požiūrį ir visapusišką romų prieigą prie kokybiškų įprastinės švietimo sistemos (visų pirma pradinio lavinimo) paslaugų, siekiant sumažinti romų ir kitų vaikų atotrūkį ir užtikrinti, kad visi romų vaikai įgytų bent privalomąjį išsilavinimą. Siekiant šio tikslo, be kita ko, reikia:
 - (a) užkirsti kelią mokyklų segregacijai, be kita ko, atsisakant nederamos praktikos, pagal kurią romų mokiniai siunčiami mokytis į specialiųjų poreikių turintiems vaikams skirtas mokyklas;
 - (b) sumažinti mokyklos nebaigiančių asmenų skaičių²¹ visuose švietimo sistemos etapuose, taip pat vidutinio lavinimo, ir skirti daug dėmesio profesiniam mokymui;
 - (c) didinti galimybes gauti kokybiškas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas, prireikus užtikrinant tikslinę paramą;
 - (d) taikyti įtraukius ir asmeniškai pritaikytus mokymo(si) metodus, įskaitant mokymosi pagalbą atsiliekančioms moksleivėms ir kovą su neraštingumu;
 - (e) skatinti aktyvesnį tėvų dalyvavimą ir remti šeimas specialiai romams skirtomis mokyklų tarpininkų paslaugomis;
 - (f) gerinti mokytojų rengimą ir specialiai romams skirtas mokyklų tarpininkų paslaugas;
 - (g) teikti daugiau galimybių patekti į vadinamąsias antrojo šanso mokyklas, padėti moksleivėms patekti į kitą švietimo sistemos lygmenį ir užtikrinti, kad romai įgytų tokių gebėjimų, kurie padėtų jiems patekti į darbo rinką.
- 2.4. Valstybės narės turėtų imtis priemonių romų dalyvavimui vidurinio mokymosi ir aukštojo mokslo sistemose paskatinti

²¹ Žr. 2011 m. birželio 28 d. Tarybos rekomendaciją dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių (OL C 191, 2011 m. liepos 1 d.). Vienas iš pagrindinių Europos Vadovų Tarybos strategijoje „Europa 2020“ nustatytų siekių – sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų dalį iki mažiau kaip 10 proc. ir užtikrinti, kad bent 40 proc. jaunuolių įgytų aukštąjį ar jam lygiavertį išsilavinimą.

Galimybė įsidarbinti

- 2.5. Be tikslinių priemonių valstybės narės įprastinėmis politinėmis priemonėmis turėtų užtikrinti vienodą požiūrį ir pašalinti romų ir kitų darbuotojų atotrūkį, kad pagerėtų romų užimtumas. Siekiant šio tikslo, be kita ko, reikia:
- (a) padėti įgyti pirmosios darbo patirties, remti mokymo darbo vietoje, mokymosi visą gyvenimą ir gebėjimų tobulinimo programas;
 - (b) skatinti savisamdą ir verslumą;
 - (c) teikti lygias galimybes naudotis valstybės įdarbinimo tarnybų paslaugomis ir konkrečias darbo ieškantiems romams pritaikytas paslaugas bei remti kvalifikuotų romų tautybės valstybės tarnautojų įdarbinimą;
 - (d) mokyti ir įdarbinti kvalifikuotus romų tautybės tarpininkus, kurie konsultuotų karjeros galimybių klausimais;
 - (e) šalinti kliūtis, įskaitant diskriminaciją, trukdančias pradėti dirbti arba grįžti į darbo rinką.

Galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis

- 2.6. Valstybės narės turėtų imtis konkrečių priemonių, siekdamos užtikrinti vienodą požiūrį ir sumažinti romų ir kitų pacientų atotrūkį, kad būtų pagerinta romų prieiga prie profilaktikos, pirminės sveikatos priežiūros, skubios medicinos pagalbos ir specializuotų sveikatos priežiūros paslaugų. Siekiant šio tikslo, be kita ko, reikia:
- (a) užtikrinti romų socialinio draudimo ir visuotines sveikatos priežiūros paslaugas;
 - (b) teikti reguliaraus sveikatos tikrinimo, prenatalinės ir postnatalinės sveikatos priežiūros bei šeimos planavimo paslaugas;
 - (c) vykdyti nemokamas skiepavimo programas, skirtas būtent socialiai atskirtų ir atokių rajonų gyventojams;
 - (d) rengti kvalifikuotus romų tautybės sveikatos priežiūros sistemos tarpininkus.

Galimybė aprūpinti būstu

- 2.7. Valstybės narės turėtų imtis konkrečių priemonių, siekdamos užtikrinti vienodą požiūrį ir mažinti romų ir kitų gyventojų atotrūkį, aprūpinimo būstu politiką ir priemones pritaikant specialiai romams. Siekiant šio tikslo, be kita ko, reikia:
- (a) panaikinti teritorinę segregaciją ir skatinti atskirties mažinimo priemones;
 - (b) remti galimybes be diskriminacijos gauti socialinį būstą, be kita ko, skirti dėmesio romams suteikiamų socialinių būstų kokybei bei užtikrinti didesnę „klajoklių“ ir kitų nesėklių romų sustojimo vietų prieinamumą;
 - (c) rengti kvalifikuotus romų tautybės tarpininkus, kurie skatintų romus naudotis socialiniais būstais, komunalinėmis paslaugomis ir infrastruktūra.
- 2.8. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, kai tai aktualu, į vietos valdžios institucijų teikiamas miesto atkūrimo projektų paraiškas būtų įtrauktos integruotos aprūpinimo būstu priemonės, skirtos visuomenės užribyje atsidūrusioms bendruomenėms. Valstybės narės taip pat turėtų skatinti bendruomenės inicijuotą vietos plėtrą ir

integruotąsias teritorines investicijas, remiamas iš Europos struktūrinių ir investicinių fondų²².

Finansavimas

- 2.9. Siekdamas romų įtraukties tikslų, valstybės narės nacionalinėms ir vietos strategijoms bei veiksmų planams įgyvendinti turėtų skirti pakankamai lėšų iš visų prieinamų finansavimo šaltinių (vietos, nacionalinių, ES ir tarptautinių). To turėtų būti siekiama skiriant adekvačią ES sanglaudos politikos išteklių dalį investicijoms į žmones per ESF ir bent 20 proc. šios sumos kiekvienoje valstybėje narėse skirti socialinei įtraukčiai didinti.
- 2.10. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų imamasi reikiamų priemonių, kad romų integracija 2014–2020 m. būtų laikoma Europos struktūrinių ir investicinių fondų²³ lėšomis finansuojamų partnerystės susitarimų prioritetu, atsižvelgiant į romų bendruomenių dydį ir skurdo lygmenį bei jų atotrūkį nuo kitų gyventojų grupių bei į Europos semestru nustatytas kai kurių šalių patiriamas problemas.
- 2.11. Naudodamasi Europos struktūrinių ir investicinių fondų technine pagalba, valstybės narės turėtų gerinti savo vadybos, stebėsenos ir vertinimo gebėjimus.
- 2.12. Valstybės narės taip pat turėtų remti vietos valdžios institucijų ir pilietinės visuomenės organizacijų pajėgumų didinimo veiklą, teikdamos joms nacionalinių ir ES lėšų, kad jos galėtų veiksmingai įgyvendinti projektus.
- 2.13. Skiriant valstybės lėšų romų integracijos nacionalinėms strategijoms arba integruotoms politikos priemonėms įgyvendinti, derėtų vadovautis tiksliniu požiūriu ir atsižvelgti į konkrečias įvairių geografinių sričių arba tikslinių gyventojų grupių, patiriančių skurdą ir socialinę atskirtį, kaip antai romų, reikmes.
3. HORIZONTALIOSIOS POLITIKOS PRIEMONĖS

Kova su diskriminacija

- 3.1. Valstybės narės turėtų užtikrinti veiksmingą praktinį Direktyvos 2000/43/EB įgyvendinimą, visų pirma peržiūredamos savo nacionalines, regionines ir vietos taisykles bei praktiką, kad nustatytų ir panaikintų visas diskriminavimą arba atskirtį didinančias priemones. Be to, nustatydamos neteisėtas normas ar praktiką, jos turėtų vadovautis susijusia Europos žmogaus teisių teismo praktika.
- 3.2. Valstybės narės turėtų regionų ir vietos mastu įgyvendinti romų atskirties mažinimo priemones. Atskirties mažinimo politiką bei priemones turėtų papildyti tinkamos mokymo bei informavimo programos, skirtos vietos valstybės tarnautojams ir pilietinės visuomenės atstovams, įskaitant ir pačius romus.
- 3.3. Valstybės narės turėtų taip pat užtikrinti, kad priverstinio iškeldinimo atveju būtų laikomasi ne tik ES teisės aktų, bet ir visų tarptautinių žmogaus teisių nuostatų, visų pirma Europos žmogaus teisių konvencijos nuostatų.
- 3.4. Valstybės narės turėtų imtis priemonių, kuriomis kovojama su romų diskriminacija visuomenėje, visų pirma:

²² Europos socialinis fondas, Europos regioninės plėtros fondas, Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai bei Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas.

²³ ERPF lėšomis gali būti remiama sveikatos, švietimo, aprūpinimo būstu sektorių infrastruktūra.

- (a) aiškindamos romų bendruomenės nariams ir plačiajai visuomenei, kokios naudos suteiktų romų integracija;
- (b) aiškindama plačiajai visuomenei apie daugiakultūrinę visuomenės prigimtį ir, kai tai aktualu, įtraukdama šiuos aspektus į mokyklų programas.

Romų vaikų ir moterų apsauga

- 3.5. Valstybės narės turėtų kovoti su romų vaikų ir moterų diskriminacija, įskaitant daugialypę diskriminaciją, įgyvendinti teisės aktus, kuriais draudžiamos nepilnamečių santuokos, imtis priemonių prieš priverstines santuokas ir uždrausti elgetavimą, į kurį įtraukiami vaikai. Valstybės narės į šią veiklą turėtų įtraukti visus svarbius veikėjus, kaip antai sveikatos priežiūros ir darbo inspektorius, policijos pareigūnus, švietimo specialistus, teismų sistemos ir pilietinės visuomenės atstovus.

Skurdo mažinimas ir socialinė įtrauktis

- 3.6. Valstybės narės turėtų kovoti su romų skurdu ir socialine atskirtimi, investuodamos į žmogiškuosius išteklius ir socialinės sanglaudos priemones, visų pirma:
- a) sudarydamos sąlygas romų įtraukties politikai įgyvendinti, teikdamos tikslingą ir sąlyginę paramą, įskaitant socialines lengvatas ir paslaugas, padedančias romams įsidarbinti arba grįžti į darbo rinką, puoselėdamos įtraukią darbo rinką ir teikdamos adekvačias socialines pašalpas;
 - b) užtikrindamos, kad romams teikiamos socialinės pašalpos bei paslaugos būtų kuo tvaresnės ir tinkamesnės – reikėtų jas rengti tikslingiau ir supaprastinti tvarką, kovoti su sukčiavimu ir mažinti klaidų skaičių, įgyvendinti daugiau socialinės pagalbos programų bei skatinti atsisakyti nedeklaruojamo darbo ir įsidarbinti oficialiai.
- 3.7. Valstybės narės, atsižvelgdamos į jose gyvenančių romų bendruomenių dydį, turėtų įtraukti romų integracijos klausimą kaip vieną svarbiausių aspektų į savo nacionalines reformų programas, kaip nustatyta strategijoje „Europa 2020“.

Galių suteikimas

- 3.8. Valstybės narės turėtų suteikti daugiau galios romams ir juos remti visais jų gyvenimo etapais bei investuoti į tikslines jaunimo garantijų sistemas, mokymąsi visą gyvenimą ir aktyvaus senėjimo programas.
- 3.9. Valstybės narės turėtų imtis įvairios informacinės veiklos, kad geriau informuotų romus apie jų teises (ypač susijusias su diskriminacija ir galimybe siekti žalos atlyginimo) ir pareigas.
4. STRUKTŪRINĖS PRIEMONĖS

Vietos lygmens veikla

- 4.1. Valstybės narės, pripažindamos vietos ir regioninės valdžios institucijų autonomiškumą, turėtų remti vietos lygmens veiksmų planus ir strategijas, kuriose būtų nurodyta pradinė padėtis, kriterijai ir įvertinami tikslai, susiję su romų įtrauktimi, taip pat tinkamas šių priemonių finansavimas.
- 4.2. Į nacionalinių strategijų peržiūros, valdymo, įgyvendinimo ir stebėsenos procesą valstybės narės turėtų įtraukti regionus, vietos valdžios institucijas ir vietos pilietinę

visuomenę. Įgyvendinant partnerystės susitarimus bei veiklos programas, finansuojamas iš Europos struktūrinių ir investicinių fondų, turėtų dalyvauti susijusios suinteresuotosios šalys. Įgyvendindamos strategijas, centrinės ir vietos valdžios institucijos turėtų bendradarbiauti. Siekdamos šio tikslo, valstybės narės turėtų skirti pakankamai lėšų vietos valdžios institucijoms, kad joms būtų lengviau įgyvendinti tikslines politines priemones vietos lygmeniu.

Politikos įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą

- 4.3. Valstybės narės turėtų stebėti, ar nacionalinės strategijos ir integruotos politikos priemonės yra veiksmingos ir vertinti vietos veiksmų planų, programų ir strategijų rezultatus. Todėl jos turėtų geriau rinkti kokybinius ir kiekybinius duomenis, susijusius su romų integracija ir pažanga įgyvendinant minėtas strategijas ir priemones. Turėtų būti vertinami įgyvendintų strategijų rezultatai, lyginant su pradine padėtimi, kad būtų galima nustatyti jų aktualumą, veiksmingumą, tvarumą ir koordinavimą.
- 4.4. Padedamos Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros ir remdamosi galiojančiais nacionaliniais bei ES teisės aktais, valstybės narės turėtų nustatyti pagrindinius rodiklius ir duomenų rinkimo metodus, kad būtų galima reguliariai vertinti pasiektą pažangą, ypač vietos lygmeniu; tai leistų veiksmingai rengti ataskaitas ir lyginti romų ir kitų tautybių gyventojų padėtį valstybėse narėse. Be to, valstybės narės turėtų nustatyti strategijų ir veiksmų planų ataskaitos tašką ir kelti tokius tikslus, kuriuos būtų galima įvertinti.

Už vienodo požiūrio įgyvendinimą atsakingos institucijos

- 4.5. Valstybės narės turėtų padėti institucijoms, atsakingoms už vienodo požiūrio įgyvendinimą, dirbti ir remti jų institucinius pajėgumus – skirti reikiamų išteklių, kad jos galėtų veiksmingai teikti teisinę pagalbą bei paramą romams, nukentėjusiems nuo diskriminacijos.
- 4.6. Valstybės narės turėtų užtikrinti nacionalinių romų informacijos centrų ir nacionalinių institucijų, atsakingų už vienodo požiūrio įgyvendinimą, nuolatinį dialogą.

Nacionaliniai romų integracijos informacijos centrai

- 4.7. Valstybės narės turėtų suteikti nacionaliniams romų integracijos informacijos centrams adekvačius įgaliojimus, finansinius ir žmogiškuosius išteklius, kad jie galėtų veiksmingai koordinuoti romų įtraukties politikos priemonių įgyvendinimą įvairiuose sektoriuose ir stebėti, kaip jos įgyvendinamos nacionaliniu ir vietos lygmenimis. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad priimant sprendimus dėl politikos priemonių nustatymo, finansavimo ir įgyvendinimo, būtų konsultuojamasi su nacionaliniais romų integracijos informacijos centrais. Nacionaliniai romų integracijos informacijos centrai turėtų skatinti romų pilietinės visuomenės dalyvavimą įgyvendinant nacionalines romų integracijos strategijas ir vietos lygmens veiksmų planus.

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

- 4.8. Valstybės narės turėtų ne tik imtis priemonių, susijusių su ES romų integracijos nacionalinių strategijų planu, bet ir plėtoti nacionalinio, regioninio arba vietos

lygmens tarpvalstybinį bendradarbiavimą, įgyvendindamos politikos iniciatyvas, visų pirma projektus bei dvišalius arba daugiašalius susitarimus ir siekdamos:

- a) rasti bendrus sprendimus, leisiančius įveikti sunkumus, susijusius su tarpvalstybiniu romų judėjimu Europos Sąjungoje;
- b) remti tarpusavio mokymąsi ir gerosios patirties sklaidą, pavyzdžiui, bendradarbiaujant struktūrinių fondų valdymo institucijoms, kad būtų nustatyta veiksmingesnių romų įtraukties priemonių.

5. ATASKAITŲ TEIKIMAS IR TOLESNI VEIKSMAI

- 5.1. Valstybės narės turėtų imtis reikiamų priemonių, kad ši rekomendacija būtų pradėta taikyti ne vėliau kaip [ADD date 24 months from the publication], ir turėtų pranešti Komisijai, kokių priemonių imtasi šiai rekomendacijai įgyvendinti iki pirmiau nurodytos datos.
- 5.2. Vėliau valstybės narės turėtų pranešti Komisijai apie priimtas priemones kasmet, metų pabaigoje.
- 5.3. Į valstybių narių pateiktą informaciją bus atsižvelgiama rengiant Europos Parlamentui ir Tarybai teikiamas kasmetines Komisijos nacionalinių romų integracijos strategijų įgyvendinimo ataskaitas ir vykdant Europos semestro veiklą pagal strategiją „Europa 2020“ bei rengiant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas.
- 5.4. Taip Komisija galės atidžiai stebėti padėtį ir praėjus trejiems metams nuo šios rekomendacijos priėmimo įvertins reikmę ją peržiūrėti ir atnaujinti.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas